



Reflexe zkušenosti s člověkem s postižením

Psychologie handicapu, PSY124

Lenka Spáčilová,
456176, Psychologie

Vyučující: PhDr. Jan Vančura, Ph.D.

Datum odevzdání: 1. 2. 2019

Když jsem se dívala po nějakém “béčkovém” předmětu, který bych si tento semestr zapsala, psychologie handicapu mě hned zaujala. Uvědomila jsem si totiž, že sama bližší zkušenost s člověkem s mentálním postižením, nebo obecněji s člověkem s jakýmkoliv handicapem nemám, a navíc jsme se ve škole touto oblastí příliš nezabývali, takže jsem si nebyla jistá, co od předmětu očekávat. Říkala jsem si, že by se mi taková zkušenost mohla do budoucna hodit, i kdybych konkrétně s lidmi s postižením přímo nepracovala – třeba “jen” jako nová zkušenost do života, která by mi mohla eventuálně něco dát. Třeba abych věděla, jak se k takovému člověku vlastně chovat, když ho potkám, abych ho nevědomky neurazila a podobně. Navíc jsem si říkala, že co se naučím zde, bych mohla využít i u jinde – například u starších lidí, kteří zažívají podobnou zkušenost jako někdo, kdo například ztrácí zrak, nebo jinak fyzicky chřadne. Zkrátka byla jsem velmi zvědavá, co se bude v předmětu dít.

Hned z kraje mě překvapilo, že jsem se vlastně už s člověkem s postižením setkala, a dokonce je to můj známý, spolužák Ondřej. Uvědomila jsem si, že když vidím člověka s brýlemi, ani by mě nenapadlo uvažovat o tom jako o postižení – myslela bych si zkrátka, že trochu špatně vidí a nic víc, nezamyslela bych se nad tím, že může mít i jiné problémy. Jak semestr pokračoval, začala jsem si uvědomovat, že je toho spousta, co nevím – není třeba pouze bílá hůl pro slepého, ale existuje i bílo-červená, která signalizuje hluchoslepého člověka. Říkám si, že v naší společnosti lidi s postižením spíše odsouváme kamsi na okraj, kde na ně nevidíme, místo abychom se poučili a více se zajímali. Přemýšlela jsem nad tím, kdy jsem třeba naposledy viděla v médiích člověka s postižením a jak byl zobrazovaný a říkám si, že například ve filmech není jejich vyobrazení zrovna nejšťastnější – vzpomínám si, že obvykle se jednalo o postavy, které nebyly schopné se o sebe vůbec postarat, nebo to byl autista s nějakou speciální schopností v matematice. Zkrátka se mi zdá, že tyto filmy mi příliš nepomohly v tom, abych si vytvořila nějakou reálnou představu o tom, jak člověk s postižením vypadá a jak se chová. Jak jsem se ale dozvěděla hned při první exkurzi v dílně V Růžovém sadu, možná není potřeba mít nějakou konkrétní pevnou představu – lidé s mentálním postižením nejsou všichni stejní, nechovají se jednotně a mám pocit, že takový stereotyp, který o nich člověk takto má, je opravdu na škodu. Ani nevím, kolikrát jsem slyšela, že každý člověk je jedinečný a podle toho by se k němu také mělo chovat, ale musím se přiznat, že jsem takto nepřemýšlela o lidech s mentálním postižením, dokud jsem je osobně nepotkala V Růžovém sadu a chvíli si s pár lidmi nepovídala. Až v tu chvíli mi pořádně došlo, že jsem měla nějaké předsudky (přestože jsem si to o sobě předtím nemyslela).

Když jsem se vypravovala na cestu do dílny, byla jsem hodně nervózní, co se bude dít. Nakonec jsem ale byla ráda, že jsem šla. Přestože se jednalo v podstatě bylo jen krátké setkání a pár minut povídání, změnilo to mé představy o člověku s mentálním postižením o sto osmdesát stupňů. Teď už nemám jen nějakou mlhavou představu, ve které si generalizují, jak lidé s mentálním postižením vypadají a já nevím, jak se k nim zachovat. Teď už bych se zkrátka zajímala o toho konkrétního jednoho člověka, a o to, jaký opravdu je, a neprojektovala bych na něj pouze své představy. Také si uvědomuji, že dříve jsem si při představě o člověku s mentálním postižením spojila pouze pocity jako soucit, touhu pomoci, strach či bezmoc. To se teď ale také změnilo – po zkušenosti v dílně V Růžovém sadu můžu říct, že bych už neprožívala pouze negativní či soucitné pocity, ale i pozitivní. Líbilo se mi, jak byli někteří pracovníci bezprostřední, sami se s námi chtěli bavit, potřást si rukou, ukázat, co v mají v dílně na práci a celkově vypadali ti pracovníci, se kterými jsem se bavila, pozitivně naladěni a přátelští – ale zároveň každý trochu jinak, podle sebe, své osobnosti a zvyků. Každý dělal něco trochu jiného, měl jiné přátele a jiné koníčky. Někdo měl rád kávu a někdo ne. Někdo chodil na zápasy Komety se svým přítelem, někdo zase rád jezdil tramvajemi. Jsou to možná takové maličkosti, ale mě překvapily. Samozřejmě – slyšávala jsem od dětství “Chovej se ke všem slušně, ke každému jako k jedinečné osobnosti.”, ale až teď mi plně došlo, že to tak opravdu je. Že třeba když jsem na základní škole zběžně slyšela něco o

lidech s těžkým mentálním postižením a představila jsem si v podstatě nějakého “ležáka”, tak to tak ve skutečnosti není, každý z těch lidí, se kterými jsem měla u možnost se v rámci předmětu setkat, byl osobnost s vlastními zálibami, vlastními problémy, stejně jako všichni ostatní lidé bez postižení. Asi jsem se více soustředila na to, v čem se mezi sebou lišíme, než na to, v čem jsme si podobní.. Netušila jsem, že mi jedno dopoledne tolik změní pohled na věc.